

Visie van de opdrachtgevende natuurorganisaties op de bevindingen van het rapport ‘Decentraal natuurbeleid onder de Wet Natuurbescherming’

Met deze rapportage willen de opdrachtgevende natuurorganisaties een handreiking doen aan Provincies, om gezamenlijk het behalen van onze natuurdoelen dichterbij te brengen. Het onderzoek leert ons dat, ondanks inspanningen van velen, de optelsom daarvan niet leidt tot dat doelbereik. Dat is een stevige conclusie. Wij zijn er echter van overtuigd dat we daarin verandering kunnen brengen. Door de verbeterpunten aan te pakken, elk vanuit onze eigen verantwoordelijkheid, en onze goede samenwerking voort te zetten en te intensiveren.

De natuurorganisaties Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, de Natuur en Milieufederaties, de Waddenvereniging, SoortenNL en Dierenbescherming hebben Legal Advice for Nature en Bureau Ulucus gevraagd om in kaart te brengen hoe de provincies hun taken en bevoegdheden uitvoeren voor het natuur- en landschapsbeleid sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017.

Enerzijds om beter zicht te krijgen op de invulling per provincie, anderzijds om beter zicht te krijgen op verschillen tussen provincies, en tenslotte om in te schatten of de optelsom van het decentrale beleid bijdraagt aan het bereiken van de landelijke doelen voor natuur (het herstellen en behouden van een gunstige staat van instandhouding van de natuurwaarden). Dit onderzoek had ook zijn beperkingen; de nieuwe coalitie-akkoorden en recente investeringen zijn er niet in meegenomen. Het resultaat van dit onderzoek treft u aan in het bijgevoegde rapport “Decentraal natuurbeleid onder de Wet natuurbescherming”.

De bevindingen geven een divers beeld. Sommige Provincies zijn heel ver in de beheerplannen, anderen maken veel werk van een natuurvisie; er is bij verschillende Provincies meer aandacht voor actieve bescherming, provinciale iconsoorten, concretisering van de samenhang tussen natuurbeleid en andere beleidsterreinen en aandacht voor landschapsbescherming.

Maar uit het rapport geeft niettemin reden tot zorg. Kort samengevat blijkt dat we met de huidige inzet onze landelijke natuurdoelen niet gaan halen. Dat is een verontrustende constatering. Wij zien als opdrachtgevers een aantal belangrijke oorzaken: de inzet is onvoldoende, het verschil in inzet tussen Provincies is groot en de nadruk ligt op voor de mens nuttige natuur en minder op de intrinsieke waarde. We roepen de Provincies op om het behoud en herstel van natuur en biodiversiteit daadkrachtiger aan te pakken.

Daarnaast ontbreken de randvoorwaarden om de doelen te halen, zoals een natuurinclusieve landbouw. Dat kunnen Provincies natuurlijk niet alleen oplossen; het Rijk draagt de systeemverantwoordelijkheid. Herstel van biodiversiteit moet een onderdeel zijn van de grote transitie waar we voor staan. Daarom roepen we het Rijk op om met Provincies, overheden en andere partijen het natuurbeleid de kwaliteitsimpuls te geven die nodig is om onze natuur in gunstige staat van instandhouding te brengen. Dat zal ook uitweg bieden uit de stikstofcrisis.

In zijn algemeenheid zien we de volgende verbeterpunten:

1. Formuleer concretere natuurambities: de uitwerking van natuurambities en doelen in de provinciale omgevingsvisies moet concreter worden en meer aandacht besteden aan bescherming van natuur en landschap in andere beleidsterreinen.
2. Realiseer een volwaardig Natuurnetwerk Nederland: investeer in het Natuurnetwerk zoals het oorspronkelijk beoogd was: Natura 2000-gebieden, het natuurnetwerk, robuuste

verbindingen en bufferzones waarin natuur, natuurinclusieve landbouw en andere maatschappelijke functies samen kunnen gaan.

3. Meer inzet voor Natura 2000: zorg dat er voor alle Natura 2000-gebieden beheerplannen zijn en dat de daarin opgenomen maatregelen worden uitgevoerd. Stel provinciale doelen of opgaven op voor de soorten en habitats waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en maak duidelijk hoe die opgaven worden gerealiseerd door maatregelen binnen en buiten deze gebieden.
4. Verbeter landschapsbescherming: veranker landschapsbescherming niet alleen in het beleid, maar ook de provinciale verordeningen. Stuur concreet op landschapselementen, monitor de ontwikkeling en borg de financiering van beheer en onderhoud.
5. Zet meer in op actieve soortenbescherming: zorg voor meer ambitie in het soortenbeleid door een programma met concrete maatregelen voor soorten en habitats. Monitor de voortgang en laat zien hoe en in welke mate de maatregelen bijdragen aan een gunstige staat van in stand houding.
6. Verbeter de toepassing van de passieve soortenbescherming (verboden, vrijstellingen en ontheffingen): verwijder soorten met een ongunstige staat van instandhouding en soorten die op de Rode Lijsten en Oranje Lijsten staan van de provinciale vrijstellingslijsten voor schadebestrijding, overlast en ruimtelijke ingrepen. De huidige praktijk staat niet zelden op gespannen voet met het natuurbeschermingsrecht. Daardoor zien natuurorganisaties zich regelmatig gedwongen om adequate natuurbescherming via de rechter af te dwingen.
7. Verbeter de informatievoorziening: de transparantie van het provinciale natuurbeleid laat hier en daar te wensen over. Het is lastig gebleken om de juiste en concrete informatie over de uitvoering en resultaten van natuurbeleid boven water te krijgen. We begrijpen dat het best ingewikkeld is om in beeld te brengen hoeveel geld we uitgeven aan natuur maar als constatering is het zorgwekkend. Want het is daardoor niet alleen moeilijk om te overzien wat er gebeurt en of dat genoeg is, het heeft ook als effect dat het belang dat de provincies aan natuur hechten onvoldoende zichtbaar is en dat er in de ruimtelijke ontwikkeling geen duidelijkheid geboden kan worden aan initiatiefnemers.

We zijn ervan overtuigd dat we realistische en haalbare aanbevelingen uit het rapport naar voren hebben gebracht. We doen de Provincies ook een handreiking: we gaan de uitvoering graag gezamenlijk aan, ieder vanuit een specifieke rol en expertise. Wij zien hoopvolle tekenen, zoals extra investeringen en Nederland Natuurpositief. Op dit moment werken natuurorganisaties en Provincies al veelvuldig samen in projecten en bij kennisuitwisseling en communicatie richting de maatschappij. Voor ons als natuurorganisaties vormen deze bevindingen ook een aansporing voor onze eigen inzet op terreinbeheer, onderzoek en monitoring van biodiversiteit, voorbeeldprojecten, basiskwaliteit voor natuur, en communicatie met de maatschappij.

Meer natuur, minder knel. We kijken er naar uit om samen alles op alles te zetten om onze natuur en biodiversiteit er weer bovenop te helpen.

